
3. OPGAVEN

Onze gemeente is nooit af. Er zijn altijd behoeftes van de samenleving, actuele trends en nieuwe ontwikkelingen en er zijn op dit moment urgente opgaven.

In dit hoofdstuk beschrijven we vanuit ‘De samenlevingslaag’ de vier opgaven voor onze gemeente. Deze opgaven zijn de uitkomst van enerzijds de analyse van grotere maatschappelijk knelpunten zoals klimaat en biodiversiteit en anderzijds van het participatieproces met inwoners, bestuurders, raadsleden, ambtenaren, ketenpartners en stakeholders.

Voor onze gemeente gaat het om de volgende opgaven:

- Duurzame toekomst
- Gezondheid, zorg en welzijn
- Goed wonen
- Ondernemen

De vier opgaven zijn niet los van elkaar te zien en hangen op meerdere vlakken samen. Er zijn raakvlakken, maar ook knelpunten. Vooral bij nieuwe ontwikkelingen (energie-installaties, woningbouw, recreatieontwikkeling) zullen we aan integrale oplossingen moeten werken.

Dit hoofdstuk beschrijft de opgaven voor onze gemeente. In het volgende hoofdstuk (4. Ruimtelijke keuzes) wordt de derde laag ontwikkeling (nu en morgen) beschreven. Als het gaat om de ontwikkelingen zullen met name in dit hoofdstuk per gebied de combinaties tussen de opgaven worden uitgewerkt.

Duurzame toekomst

Grote onderwerpen en meerdere crisissen die op wereldschaal spelen zijn ook voor onze gemeente belangrijke uitdagingen. De klimaatverandering, de (aanpak van de oorzaak door) energietransitie, de biodiversiteitscrisis, het stikstofprobleem en op termijn het tekort aan grondstoffen. Het is nauwelijks te bevatten hoe we zullen moeten veranderen om het leven in onze gemeente echt toekomstbestendig te maken. Het vormgeven aan een duurzame toekomst van onze leefomgeving zien we als de meest uitdagende opgave waar we in de omgevingsvisie invulling aan moeten geven.

In het vorige hoofdstuk beschreven we de waardevolle leefomgeving als basislaag voor ruimtelijke ontwikkeling. Het gaat bij de waarden en kwaliteiten die we beschreven ook om de instandhouding of versterking hiervan. Het verduurzamen van de waardevolle leefomgeving vergt een grote krachtinspanning. De omgang met natuur, bodem en water, het anticiperen op klimaatverandering en het CO₂-neutraal maken van onze samenleving, vragen om een structurele duurzaamheidsaanpak. Dit moet leiden tot een waardevolle leefomgeving met toekomstwaarde.

Een duurzame toekomst is een overkoepelende opgave en hangt samen met de andere drie opgaven. In dit hoofdstuk zien we de verbinding met de opgave duurzaamheid. Dit geldt voor gezondheid (bijvoorbeeld hittestress), wonen (isoleren en verwarmen) of ondernemen (toepassing van grondstoffen, afval, mobiliteit). We zullen ook kansen benoemen om tot meervoudige oplossingen te komen. De condities om die samenhang te borgen, komt terug in het vijfde hoofdstuk: het handelingsperspectief.

Biodiversiteit

De natuur is een van onze belangrijkste waarden. De rijkdom van natuur meten we onder andere af aan biodiversiteit. Biodiversiteit is nuttig en noodzakelijk. Daarnaast draagt biodiversiteit bij aan de kwaliteit van leven en het welzijn van mensen. In het hele land zien we dat verschillende soorten insecten en planten zijn verdwenen.

De natuur in onze gemeente staat ook ernstig onder druk en heeft het zwaar te verduren: verdroging, vergiftiging, verzuring en vermesting.

De grote uitdaging voor onze bossen in de Veluwe is een sterke reductie van de stikstofdepositie. Dit heeft betekenis voor de agrarische structuur in de omgeving. Hier is een aanpak voor nodig om de invloed van intensieve agrarische bedrijven te verminderen, de verzuring tegen te gaan en de stikstofuitstoot te verminderen. Van groot belang hierbij is de uitdaging om agrariërs perspectief te geven. Hierover later meer bij de opgave 'vitaal ondernemen'.

Ook de afvoer van mineralen (in hoofdzaak snoeiafval voor biomassa), vooral op de rand van het agrarisch gebied in de overgangszone van de Veluwe, is ongunstig voor de biodiversiteit.

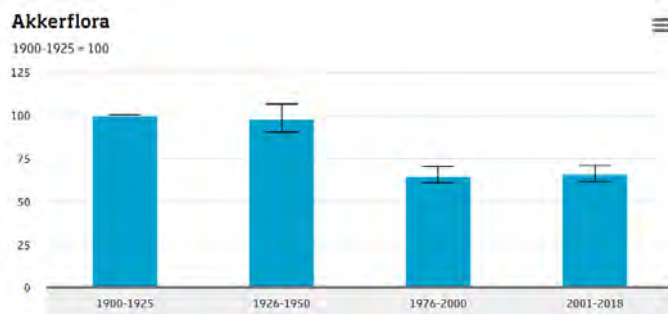
Het probleem van verdroging heeft ook negatieve invloed op de biodiversiteit en wordt verderop beschreven onder 'Hitte, droogte, natte voeten'.

Door (grootschalige) landbouw ontstaat in het agrarische buitengebied eentonigheid waardoor de diversiteit afneemt. Dit heeft ook zijn weerslag op de natuurgebieden in de omgeving.

In de agrarische gebieden in onze gemeente ligt een belangrijke opgave voor biodiversiteit. We maken daarbij onderscheid tussen de Veluweflank en de IJsselvallei. In beide gebieden moet nadrukkelijk ruimte worden gegeven aan behoud en versterking van natuur.

In de Veluweflank is een grote omslag nodig, omdat dit gebied direct aan de Veluwe grenst. Opgave is om natuur inclusieve landbouw in gang te zetten, of zelfs een grotere transformatie naar (voedsel) bos of andere functies die de natuur minder zwaar belasten.

In de IJsselvallei bestaat het agrarisch gebruik vooral uit productiegerichte landbouw. Hier is teveel sprake van een monocultuur met uitputting van de bodem en een sterke teruggang van biodiversiteit tot gevolg. Er ligt hier een opgave om het veranderproces naar natuur inclusieve landbouw in gang te zetten bijvoorbeeld met het instrument programma.

Trend afname akkerflora 1900-2018 (bron: CBS, 2021)

In onze dorpen speelt ook een probleem, door verstening zijn belangrijke leefgebieden voor flora en fauna verdwenen. Door ook in de dorpen extra aandacht te besteden aan biodiversiteit zullen hier kleine dieren zoals bijvoorbeeld vleermuizen, kikkers en kleine vogels meer voorkomen.

Samenvatting: Met de toekomstige inrichting en ontwikkeling van onze leefomgeving zullen we de biodiversiteit moeten verbeteren en de kansen voor natuur benutten. De grootste opgave voor de biodiversiteit is een sterke reductie van de stikstofdepositie. Ook andere opgaven als het voorkomen van monocultuur en het meer ruimte geven aan natuur (ook in de dorpen) zijn voor onze gemeente belangrijk.

Droogte, Hitte en Natte voeten

Klimaatverandering leidt in het hele land tot meer hittegolven, vaker extreme neerslag en meer droogteperiodes. Dit heeft invloed op de gezondheid van mensen, leefbaarheid van buurten, comfort in woningen en uiteindelijk op veiligheid in verband met bosbranden en overstromingen.

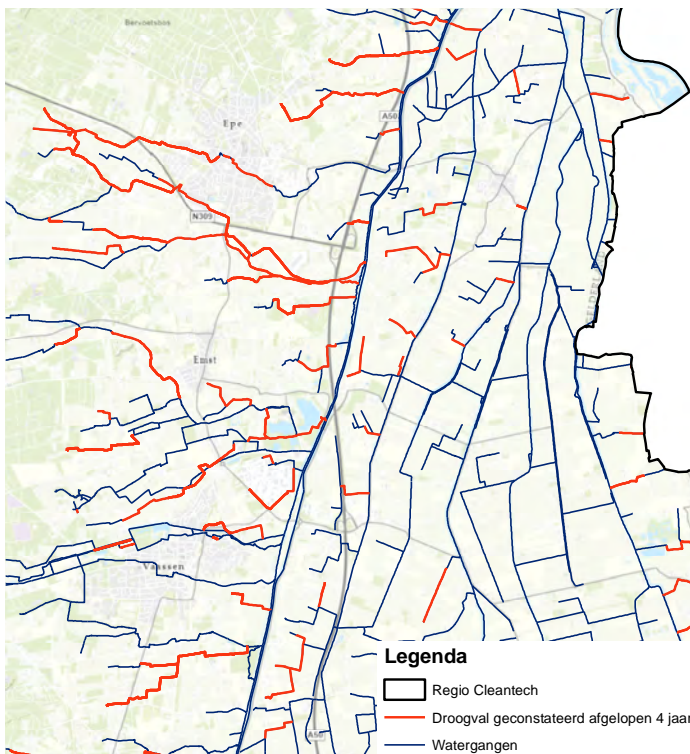
Ook in onze gemeente is de klimaatverandering goed zichtbaar. Als gevolg van droge periodes staat een aantal beken in de zomer droog. Bij het aanpakken van de verdroging moet onder andere worden gekeken naar de gevolgen van de onttrekking van grondwater ten behoeve van drinkwatervoorziening en de teelt van kerstbomen.

In onze bossen treedt als gevolg van de droogte sterfte op van lariksen en fijnsparren. Maar ook bij

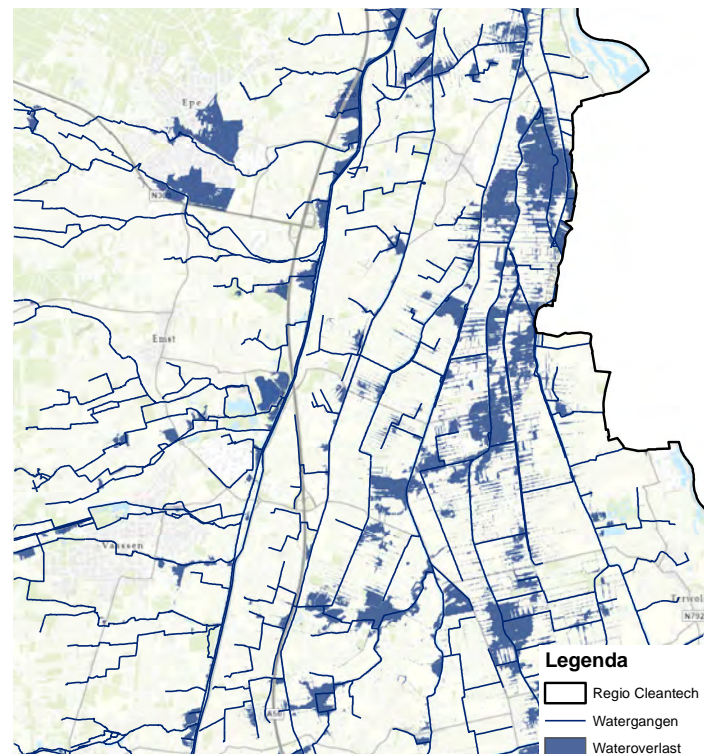
vele laanbomen vermindert de conditie door de droogte.

Daarnaast zien we dat extreme neerslag leidt tot wateroverlast. Zo leiden deze buien onder andere in de wijk Vegtelarij en in Oene vaker tot water op straat. In de komende jaren moeten wij rekening houden met steeds extremere weersomstandigheden.

Het bestrijden van de droogte is in onze gemeente de grootste klimaatopgave. Dit houdt in dat we met name op en aan de rand van de Veluwe kansen moeten benutten om water vast te houden. Het systeem van beken en sprengen speelt hierbij een belangrijke rol. We moeten vooral voorkomen dat het water te snel wordt afgevoerd.

Droogval geconstateerd de afgelopen 4 jaar
(Bron: waterschap Vallei en Veluwe)

Wateroverlast (Bron: waterschap Vallei en Veluwe)

Het verminderen van hittestress, dat ook direct invloed heeft op de gezondheid, is een opgave waarbij we ons vooral richten op het toevoegen van groen. Dat kan door het beschermen van bestaand groen en het vergroten van de hoeveelheid openbaar groen. Maar ook door het motiveren van inwoners, scholen, maatschappelijke organisaties en bedrijven om hun eigen terreinen te vergroenen. Ook het ruimte bieden voor meer (oppervlakte) water draagt bij aan het verminderen van hittestress, maar maakt een wijk ook beter bestand tegen hevige regenbuien. De wijk Klarbeek is hier een goed voorbeeld van. In die wijk is veel ruimte voor groen en water. De wijk dient dan ook als voorbeeld in Nederland. Nieuwe woonwijken in de gemeente zullen zich naar dit voorbeeld voegen, met aandacht voor locatiespecifieke kenmerken.

Klimaatadaptatie is ook voor bestaande wijken een opgave. Hier speelt ook de verantwoordelijkheid van de inwoners. De uitdaging is om de inwoners bewuster te maken en te stimuleren om bijvoorbeeld maatregelen te nemen. De gemeente heeft hierin een voorbeeldrol in de openbare ruimte en er moet ook worden gestuurd op klimaatbestendig bouwen zowel bij bestaande- als bij nieuwbouw.

Samenvatting: De verandering van ons klimaat heeft op dit moment al merkbare gevolgen. Het brengt ook het aanpassen van onze fysieke leefomgeving met zich mee. We zullen aan de slag moeten met het tegengaan van droogte door water op en rondom de Veluwe vast te houden. De ontwikkeling van groen is belangrijk voor het bestrijden van hittestress. En de derde deelopgave is het voldoende ruimte bieden aan water bij piekregenbuien. De kern van de klimaatopgave is een flexibel en robuust watersysteem en het versterken van de groenstructuur. Een programma klimaat kan integraal inhoud geven aan de aanpak van deze belangrijke opgave.

Energietransitie

In het klimaatakkoord van Parijs heeft Nederland zich gecommitteerd aan 45% besparing van CO₂-uitstoot ten opzichte van 1990 om de opwarming aarde niet boven de 1,5 graad te laten uitkomen. De Cleantech Regio, waarvan gemeente Epe deel uit maakt, heeft de ambitie om energieneutraal te worden. In onze gemeente kiezen we voor een juiste balans in de energiemix: besparen, stimuleren en opwekken van energie.

In het Nederlandse klimaatakkoord hebben we afgesproken om regionaal via energiestrategieën te werken aan het opwekken van duurzame energie. In de Cleantechregio maken we een strategie met 7 gemeentes. We maken hierin afspraken over hoe en waar we zonne-energie willen opwekken en hoe we windenergie willen inzetten. Het voorstel uit de Regionale Energie Strategie (RES) wordt in deze omgevingsvisie overgenomen. Andere onderwerpen als de warmtetransitie, de relatie met waterstof en energie neutrale bedrijventerreinen zijn lokale opgaven die ook voor onze omgevingsvisie relevant zijn.

Windenergie

In de regionale energiestrategie wordt uitgegaan van clustering van windenergie. Dit is gebaseerd op het principe dat het landschap het kapitaal van de regio is. Een heel herkenbaar principe voor onze gemeente vanuit het perspectief van deze omgevingsvisie: natuur en landschap behoren tot onze kernkwaliteiten.

De grotere landschappelijke structuren worden aangehouden om tot een situering van windclusters te komen. De clusters volgen in ons deel van de regio de stuwwallen en zijn gesitueerd in de flanken van de Veluwe nabij de A50.

Door clustering wordt de verrommeling van ons landschap zoveel mogelijk voorkomen en wordt de ruimtelijke impact van de windturbines verkleind. Clustering betekent dat meerdere windturbines bij elkaar komen te staan en dat tussen de locaties veel ruimte zit (minimaal 5 km). Dit zorgt voor een zodanige spreiding dat het landschap goed beleefbaar blijft.

Voor Epe wordt in de RES rekening gehouden met een cluster nabij het elektriciteitsstation bij bedrijventerrein Eekterveld. Een ruimtelijke en functionele koppeling met het bedrijventerrein en de ontwikkeling van een zonnepark is hier mogelijk. Een alternatief is een cluster met enkele windturbines wat meer naar het oosten in het wettingengebied. Overigens lijken windturbines door ecologische beperkingen op een afstand tot 8 km van de Veluwe op dit moment lastig. Hier wordt nog nader onderzoek naar gedaan.

Indicatie windclusters in de RES 1.0 bij Heerde, Vaassen en Apeldoorn Noord

Zonne-energie

Zon op dak en besparing van energie zijn belangrijke focuspunten. Dit heeft prioriteit, maar alleen daarmee gaan we de opgave om energieneutraal te worden niet redden. In de RES wordt ook gekeken waar het realiseren van zonneparken in het landschap kan. De RES gaat uit van een landschappelijke zonneladder. Er is in de RES per landschap een indeling gemaakt in de volgende categorieën:

Ja graag (voorkeurslocaties)

- > Zon op dak.
- > Clusters met wind- en zonne-energie of alleen zonne-energie.
- > Rijksinfrastructuur (langs geluidswal, berm van de rijksweg en incurante zones, gelieerd aan de weg).
- > Bedrijven terreinen.
- > Stortplaatsen.
- > Zandwinlocatie.
- > Grote parkeerplaatsen (overdekken).

Ja-mits (onder voorwaarden zonneparken mogelijk)

- > Transitiegebieden landbouw.
- > Klimaatlandschappen.
- > Nieuwe en uit te breiden bestaande landgoederen.

Nee-tenzij (onder zeer strikte voorwaarden zonneparken mogelijk)

- > Grootschalige Landbouwgebieden.
- > Verbrede beekdalen - noodzakelijk voor klimaatdoelstellingen en biodiversiteit.
- > Enken (cultuurhistorische enken en / of enken als klimaat-landschap – spons vanwege de waardevolle bodem).
- > Bestaande landgoederen.

Nee (geen zonneparken mogelijk)

Wettelijke uitsluitingen:

- > Natura 2000 gebieden.
- > Weidevogelgebieden.
- > Rust en fourageergebieden ganzen.

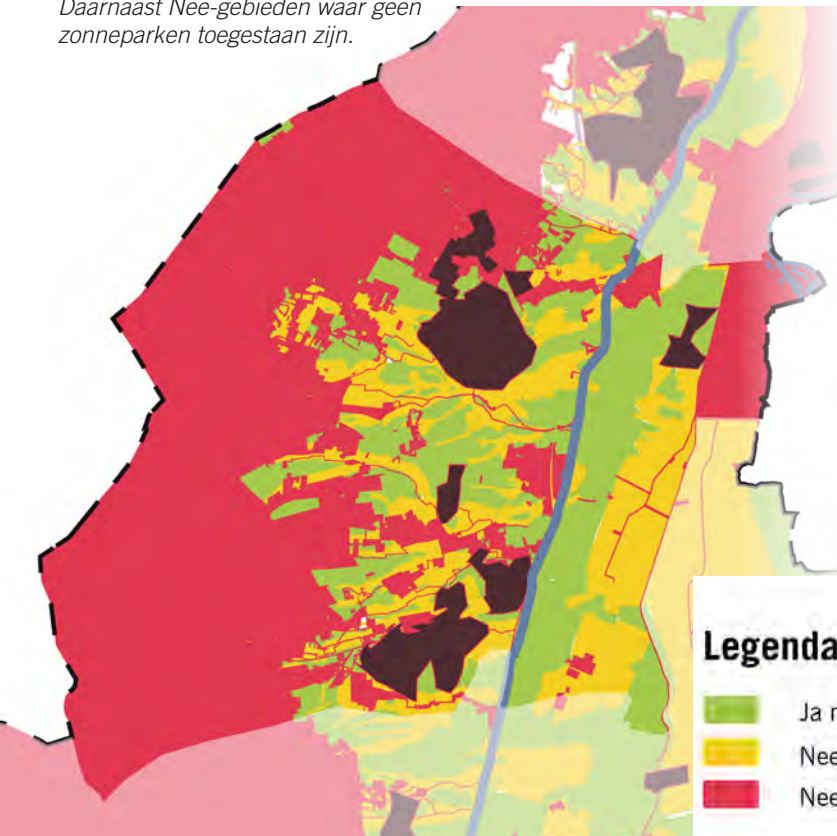
Door de RES voorgestelde uitsluitingen:

- > Gelders Natuurnetwerk.
- > Beekdalen.
- > Cultuurhistorische ensembles.
- > Nabij beschermde dorps en stadsgezichten.
- > Rivier, uiterwaarden en dijken.
- > Complex begrensd particuliere historische buitenplaatsen.

Er is een sterke voorkeur om de kansen te benutten om door het realiseren van zonneparken ook een grote bijdrage te leveren aan andere gebiedsopgaven: landbouwtransitie, klimaatadaptatie of natuurontwikkeling. In Epe is dat vooral mogelijk in de Veluweflank waar een koppeling met klimaatmaatregelen mogelijk is.

Door de indeling in landschapseenheden is het mogelijk om de inpassing en ontwikkeling van zonneparken goed op het landschap af te stemmen. Wij kiezen voor het uitwerken van lokaal beleid om zonneparken mogelijk te maken.

Zoekgebieden zon RES 1.0: Ja, mits- en Nee, tenzijgebieden waar ontwikkeling van zonnevelden onder voorwaarden mogelijk zijn. Daarnaast Nee-gebieden waar geen zonneparken toegestaan zijn.

Energie op bedrijventerreinen

Ook projectmatig zal locatiegericht de uitwerking van energietransitie vorm moeten krijgen. Bijvoorbeeld in de ambitie om van het bedrijventerrein Eekterveld een energieneutraal bedrijventerrein te maken. Dit kan door toekomstige bedrijven die inzetten op hernieuwbare energie een plek geven.

Ook het benutten van grootschalige bedrijfs- en agrarische daken voor zonne-energie is een opgave voor de energietransitie. Een essentieel onderdeel van de transitie is de omgang met grondstoffen en afval dat onderdeel uitmaakt van de circulaire opgave.

Warmte opgave

Op termijn zullen alle woningen in onze gemeente gasloos moeten worden verwarmd. In de transitievisie warmte wordt hiervoor een strategie ontwikkeld. De warmtetransitie wordt dus in een gemeentelijke visie uitgewerkt en heeft duidelijk raakvlakken met de omgevingsvisie, bijvoorbeeld waar het gaat over de toekomst van onze woonwijken.

Samenvatting: Wij zetten in op de uitwerking van de Regionale Energie Strategie om binnen onze gemeente hernieuwbare energie op te wekken met wind- en zonne-energie bijvoorbeeld in de vorm van een beleidskader of een programma zon en wind. Ook de warmtetransitie en de verduurzaming van onze bedrijven maken deel uit van de opgave.

Gezondheid, zorg en welzijn

(Gezond) leven in de gemeente Epe

De gemeente Epe wordt bij uitstek gezien als een fijne plek om te wonen. Rust en ruimte zijn daarbij belangrijke kernwoorden. De natuur, het landschap, de cultuurhistorie en de eigenheid van de dorpen zijn niet voor niets het uitgangspunt bij alle ontwikkelingen.

Dankzij de bijzondere ligging ervaren de inwoners de natuur van zowel de Veluwe als de IJsselvallei als directe leefomgeving. Dit leidt tot waardering van de omgeving en is een gunstige voorwaarde voor het welzijn van inwoners in onze gemeente. Wij zetten in op de toegankelijkheid van deze kwaliteiten voor alle inwoners.

Het welzijn en de gezondheid van onze inwoners is in hoge mate gebaat bij een fysieke vertaling en een koppeling met de omgeving. Voor het buitengebied betekent dit vooral een opgave in het toegankelijk maken daarvan. Fietsroutes en wandelpaden zijn belangrijk om beweging te stimuleren. Extra aandacht is nodig voor de dorpsranden en het faciliteren van groen dichtbij en 'om de hoek'. De opgave is om de toegankelijkheid van het buitengebied te bevorderen. Ook is de fijnmazigheid van paden in het uitloopgebied belangrijk. Door de verschillen tussen gebruikers (jong en oud, fietsers en voetgangers, fit en mobielbeperkt) ligt de focus op verbreding van het aanbod: grotere en kleinere rondjes / routes en met verschillende ondergronden; natuurpaden, maar ook mogelijkheden voor mensen in een rolstoel of met een rollator.

Vermindering geluidhinder

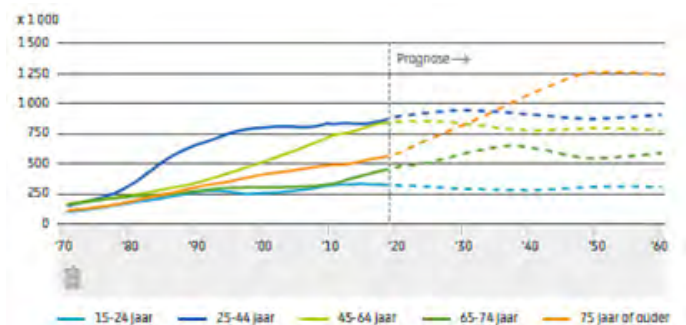
Geluidsoverlast kan ook buiten onze gemeentegrenzen ontstaan. De voorgenomen vliegroutes van en naar Lelystad Airport, zijn daar een voorbeeld van. Deze liggen boven het grondgebied van gemeente Epe. We blijven de plannen actief volgen en waar mogelijk beïnvloeden om een goede woon- en leefomgeving voor onze inwoners en

recreanten te kunnen waarborgen. Dit geldt ook voor de ontwikkelingen van vliegveld Teuge, Defensie en eventuele andere toekomstige vormen van geluidhinder in de regio.

Opgaven: Ontwikkelen van fijnmazig uitloopgebied met mogelijkheden voor actieve recreatie voor jong en oud en bewegen en ontmoeten in de dorpen.

Ouder worden in de gemeente Epe

Het aantal ouderen neemt de komende jaren sterk toe. Dat komt vooral doordat de babyboomgeneratie (van 1946 – 1970) sinds 2011 langzaam de 65-jarige leeftijd bereikt. Daarnaast stijgt het aantal ouderen door de toename van de levensverwachting. Met de vergrijzing neemt ook de grijze druk toe. Naar verwachting neemt de grijze druk landelijk toe van 30% in 2015 naar 51% in 2040 (Bron: GGD Nederland).

zelfstandig blijven wonen in hun vertrouwde omgeving. Ook als zij een zorgvraag of een beperking hebben. Niet alleen willen zij dit zelf, ook het overheidsbeleid is er op gericht om mensen met een zorgvraag zo lang mogelijk thuis te laten wonen.

We vinden het belangrijk dat oudere inwoners

zoveel mogelijk kunnen blijven meedoen aan de samenleving. Voorzieningen moeten hiervoor toegankelijk, bereikbaar en betaalbaar zijn voor inwoners. Dat zien wij als een belangrijke uitdaging. Oudere inwoners moeten de voorzieningen kunnen bereiken op loop- en fietsafstand. Het behouden van voorzieningen is ook in de dorpen Emst en Oene van belang om het langer thuis wonen van ouderen mogelijk te maken.

Slimme combinaties van wonen en zorg zijn nodig om mensen enerzijds zo lang mogelijk zelfredzaam te laten zijn en anderzijds toch enige vorm van ondersteuning te bieden. We zien vooral kansen in een combinatie van beschutwonen en een intramurale voorziening. Maar ook andere speciale (woon)vormen zijn mogelijk. Denk hierbij aan vormen waarbij ook de sociale aspecten waaronder ontmoeting voor jong en oud, met of zonder beperking centraal staan.

Opgave: We spelen in op de toenemende vergrijzing door behoud van voorzieningen, het realiseren van slimme combinaties van wonen en zorg, en bevorderen van doorstroming.

Gezonde, prettige leefomgeving

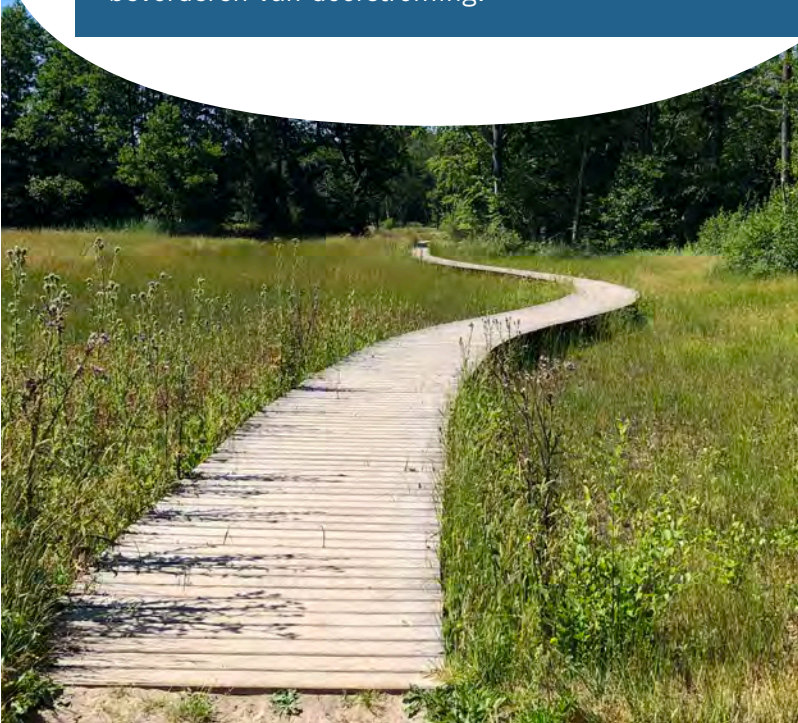
Het stimuleren van ontmoeten zal de sociale cohesie in de wijken versterken. Dit verbetert het welzijn en bevordert contacten in de wijken, zodat inwoners bij elkaar terecht kunnen voor ondersteuning bij problemen. De kansen voor die ontmoetingen zullen bij inrichtingsvraagstukken moeten worden benut. Ook voorzieningen zoals de Hezebrink, De Wieken en de Kulturhusen in Epe en Oene zijn belangrijk voor de sociale cohesie en essentieel om te behouden.

Belangrijk voor de kwaliteit van onze leefomgeving zijn de basisvoorwaarden: schone lucht, water en bodem. In onze gemeente zijn hiervoor relatief goede omstandigheden. Op het vlak van afval, meststoffen en wegverkeer ligt er nog een opgave.

Vanuit klimaatadaptatie kan hitte een heel direct negatief effect hebben op de gezondheid van kwetsbare groepen. Denk daarbij aan jonge kinderen en ouderen. Daarnaast kunnen initiatieven in het kader van klimaat bijdragen aan een gezonde leefomgeving.

Het groener inrichten van (bestaande) werklocaties draagt niet alleen bij aan de biodiversiteit, verminderen van hittestress en verbeteren van wateradaptatie van gebieden, maar ook aan een gezonde leefbare omgeving. Mensen die werken in deze gebieden zullen de leefomgeving hierdoor ook als prettig ervaren. Op onze bedrijventerreinen ligt hier nog een belangrijke opgave.

Opgave: prettig leven in een gezonde omgeving verdient op meerdere plekken onze aandacht. Wij zetten in op het stimuleren van bewegen, ontmoeten voor jong en oud, met of zonder beperking, een schone leefomgeving, vergroenen van de woonomgeving en werklocaties.

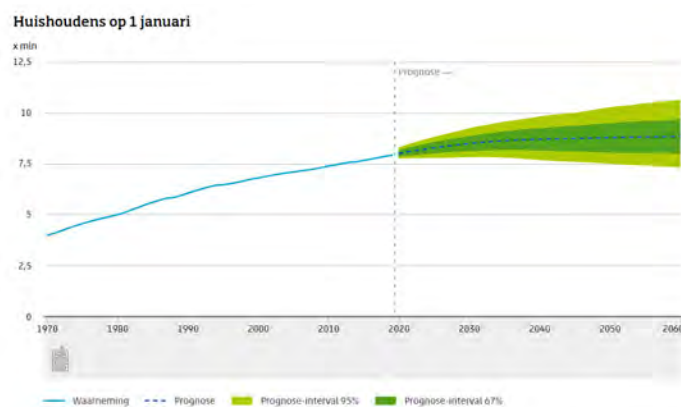
Goed wonen

Goed wonen is een belangrijke opgave voor onze gemeente. Het is een opgave die voortdurend aandacht nodig heeft. We zien huishoudens die kleiner worden, een grote vraag naar betaalbare woningen voor jongeren en ouderen, en een verschuiving in de behoefte naar een bepaald type woningen.

Het gaat naast een kwantitatieve opgave ook om de kwaliteit van de woonomgeving en dat is veel meer dan de woning zelf. De kwaliteit van de woonomgeving wordt gevormd door bijvoorbeeld de aanwezigheid van groen en natuur, en de nabijheid van voorzieningen, zoals winkels, scholen en zorg.

De kwantitatieve opgave

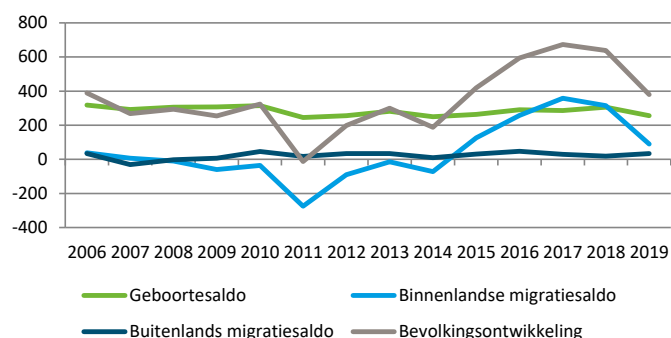
In de komende jaren neemt het totaal aantal huishoudens naar verwachting toe. Vooral het aantal alleenstaande huishoudens neemt sterk toe. In de eerste jaren bestaat de toename van alleenstaanden uit een grote groep 65-plussers.

Prognose alleenstaanden (bron: CBS, huishoudenprognose)

In 2020 verhuisden meer mensen uit de Randstad dan ernaartoe. Vooral stellen zonder kinderen en mensen ouder dan 30 verlaten vaker dan voorheen de Randstad. Daarnaast, mede door de hoge woningbouwdruk in de omliggende steden zoals Apeldoorn en Zwolle is de omgeving van de Veluwe

erg in trek bij instromende huishoudens. De migratie vanaf buiten is in onze gemeente de laatste jaren sterk gegroeid. Dat heeft zich vertaald in een groeiend aantal inwoners en ondanks het groot aantal opgeleverde woningen wordt een druk op de woningmarkt ervaren. Dit is vooral aan de orde in de dorpen Epe en Vaassen.

Demografische trends Gemeente Epe 2006-2019 (bron: CBS, 2021)

Om de opgave van de verandering in huishoudenssamenstelling en de druk op de woningmarkt in te vullen, moeten er snel meer woningen gebouwd worden. Het gaat daarnaast ook om het beter benutten van de bestaande woningvoorraad en het zorgen voor betaalbare woningen.

Via de regionale afstemming is er voor onze gehele gemeente een afspraak gemaakt over nieuw te realiseren woningen voor de periode 2020-2030.

Opgave: Het bouwen van voldoende woningen voor de juiste doelgroep en op de juiste plek is onze uitdaging. Ook is het gewenst om passende woningtypes te ontwikkelen. We streven daarom naar een diversiteit aan woonvormen om een goed balans te creëren in de behoefte van de verschillende doelgroepen.

Hoe de woningbehoefte zich de komende jaren precies gaat ontwikkelen en welke nieuwe behoefte er gaat ontstaan is moeilijk te voorspellen. Door meer ruimte te bieden aan nieuwe (woonvorm)initiatieven ontstaat in ieder geval een meer divers aanbod. Voor het aantal nieuwe woningen blijven het gemeentelijke woningbouwprogramma en de regionale afspraken leidend. Zie hiervoor de actuele woonagenda.

Voor nieuwe woningbouwlocaties geldt als basis transformatie voor inbreiding en dat inbreiding voor uitbreiding gaat. Echter gaat deze regel niet altijd op. De transformatie van bestaande gebouwen levert niet altijd het gewenste woningbouwprogramma. Inbreidinglocaties zijn vaak bestaande groene en/ of blauwe structuren (waterrijk) die we willen behouden. In het hoofdstuk 4 'ruimtelijke keuzes' gaan we hier nader op in.

Voor wonen in het buitengebied zal maatwerk nodig blijven. Dit is niet zozeer aan de orde als volkshuisvestelijke opgave, maar hier moet het vooral mogelijk zijn om in te spelen op veranderingen. We denken hierbij aan het vrijkomen van agrarisch vastgoed, de ontwikkeling van (nieuwe) landgoederen of het benutten van kansen voor andere transitieopgaven (natuur, klimaat, landbouw).

Opgave: het wonen is in onze gemeente aan verschillende veranderingen onderhevig. De opgave die hierbij hoort is het goed monitoren van de ontwikkelingen en het leveren van maatwerk. Ook actief contact met de regio hoort daarbij.

Kwaliteit van de woonomgeving

In de dorpen is een groot scala aan voorzieningen aanwezig die verschillende doelgroepen bedienen. Dit leidt tot een hogere waardering van de woonomgeving. Het behoud van deze voorzieningen is een belangrijke opgave om de woonkwaliteit op peil te houden.

De centrale ligging tussen een aantal grotere steden en de goede bereikbaarheid via twee snelwegaansluitingen draagt bij aan de mogelijkheid om elders te kunnen werken en in onze gemeente prettig te kunnen wonen. Opgave is de balans blijven vasthouden tussen een goede bereikbaarheid en de rustige, groene omgeving die we willen bieden.

Ook het dorpse karakter en de natuur in de omgeving zijn gunstig voor de woonkwaliteit. De waardering voor de omgeving hangt dus samen met de beschrijving van de waardevolle leefomgeving. Het behouden hiervan zien wij, vanuit het perspectief van goed wonen, als opgave.

De woongebieden zelf krijgen de komende jaren te maken met een aantal opgaven waaronder een duurzame warmtevoorziening en de klimaatadaptie. De opgave die vanuit verduurzaming komt, zien wij als kans om ook de inrichting van de wijken te verbeteren en aan te passen aan de tijd.

Opgave: een kwalitatieve woonomgeving heeft continue aandacht nodig. Zowel als het gaat om het in stand houden van voorzieningen en de goede bereikbaarheid als het behouden van rust / natuur en het aanpassen van de woonomgeving aan de nieuwe tijd. De opgave voor de woonomgeving bij aanpassing van de inrichting of nieuwbouwwontwikkeling is, dat er in belangrijke mate aandacht uitgaat naar de kwalitatieve aspecten.

Onderscheid grote en kleine dorpen

In de dorpen Epe en Vaassen is de behoefte aan woningen het grootst. De opgave om te voorzien in voldoende woningen is een uitdaging. Hoewel de voorkeur ligt bij transformatie en inbreiding zijn er ook uitbreidinglocaties nodig.

Voor uitbreidingslocaties in het dorp Epe wordt eerst de woonwijk Klaarbeek afgerond. Daarnaast zijn 't Slath, Zuurenk en de Oksel Griseeweg voor de hand liggende locaties om uit te breiden. In Vaassen zal het gaan om het eerste deel van Kerkenland en daarna een volgende stap richting het Eekterveld. Voor Vaassen lopen momenteel twee woningbouwtrajecten (Sprengheparc: uitbreiding/transformatie en Oosterhof Zuid: uitbreiding). Beiden staan genoemd in de Woonagenda 2019-2023 en volgen hun eigen ruimtelijk spoor (dat al enige tijd geleden in gang is gezet)

Onder de kwantitatieve opgave beschreven we al de opgave voor voldoende woningen voor de juiste doelgroep op de juiste plek. In de grotere dorpen rondom de centra van Epe en Vaassen willen we anticiperen op de toenemende vergrijzing door te sturen op het bouwen van levensloopbestendige woningen. Senioren kunnen dan zo lang als het mogelijk is zelfstandig thuis wonen, daarnaast ontstaat hierdoor doorstroming en komt er een verhuisketen tot stand.

In Emst en Oene spelen heel andere vraagstukken. Hier speelt veel minder de druk van buitenaf, maar juist de druk van binnenuit. Grote woningbouw opgaven liggen hier dan ook niet. Er is ruimte voor een beperkte uitbreiding van de woningvoorraad. Daarbij is het van belang dat deze woningen aansluiten bij de woningvraag in het dorp en passen bij de dorpse identiteit.

Om Emst en Oene aantrekkelijk te houden voor jonge mensen is het bieden van betaalbare grondgebonden woningen van belang. Daarnaast zetten we erop in om inwoners weer terug te laten keren naar de dorpen.

Opgave: Voor de grote dorpen Epe en Vaassen is de druk op woningbouwontwikkeling hoog. We ontwikkelen uitbreidingslocaties om het aanbod te verbreden en zetten in op levensloopbestendigheid om het aanbod te verdiepen. Nabij de centra moet ruimte voor ouderen worden gezocht. In de kleine dorpen is de opgave om kleinschalig te bouwen en te kunnen voorzien in de eigen behoefte.

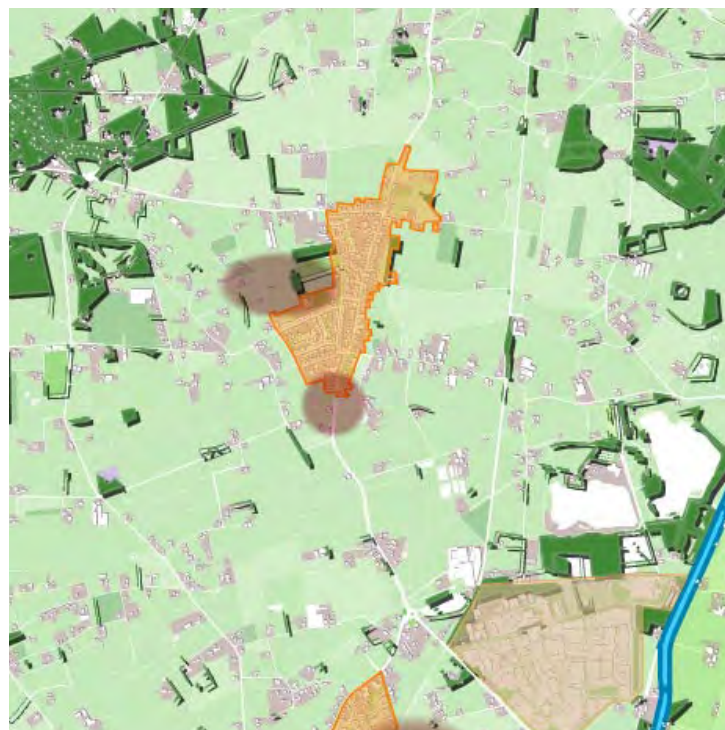
Goede bereikbaarheid

De gemeente Epe maakt onderdeel uit van de Cleantechregio. Daarmee is de gemeente Epe aan te merken als een suburbane gemeente met diverse steden op relatief korte reisafstand, namelijk Apeldoorn en Deventer en Zwolle. Ook de Randstad is binnen bereik. Er ligt een sterke autocorridor, de A50 Apeldoorn-Zwolle, maar er is sprake van toenemende congestie. Dit stelt ons voor nieuwe mobiliteitsvragen op en rond de A50-corridor en vraagt om inzet om de automobilist te verleiden gebruik te gaan maken van duurzamere alternatieven. Er is een sterke OV-lijn Apeldoorn-Zwolle (Veluwelijn). Daarop aansluitend zetten we in op realisatie van de Vlot en Veilige (V&V) fietsroute F50 Apeldoorn-Zwolle. Belangrijk daarbij is het om de verschillende verbindingen (A50, Veluwelijn en V&V-fietsroute) tussen Apeldoorn/Deventer-Zwolle op strategische punten met elkaar te verknopen. Dit geldt ook voor het lokale mobiliteitsnetwerk.

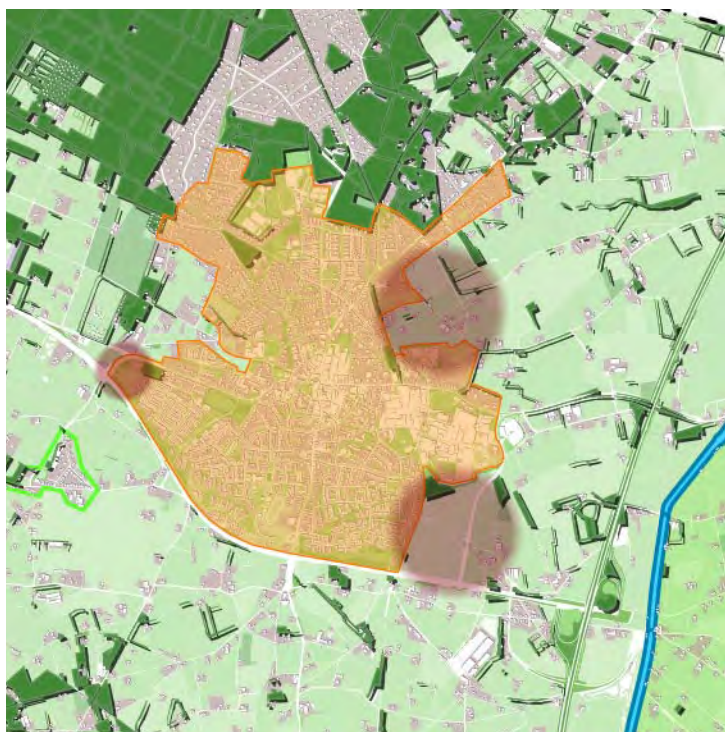
Let op: aangegeven woningbouwlocaties zijn indicatief en afhankelijk van nader onderzoek en keuzes

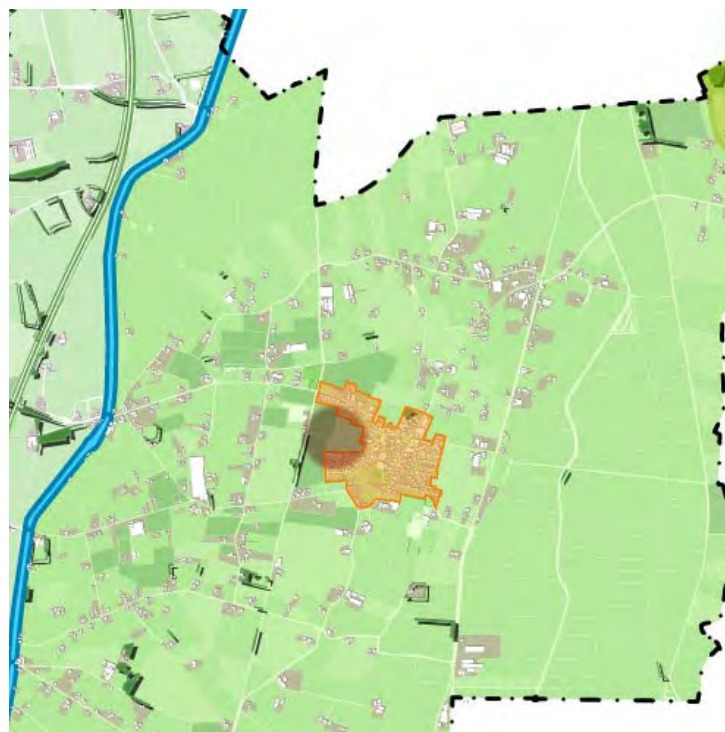
Kaart: Mogelijke uitbreidingslocaties Vaassen

Kaart: Mogelijke uitbreidingslocaties Emst

Kaart: Mogelijke uitbreidingslocaties Epe

Kaart: Mogelijke uitbreidingslocaties Oene

Vitale economie in een groene omgeving

De gemeente is niet alleen een bijzondere plek om te wonen, maar ook een uitstekende plek om te ondernemen door het gunstige ondernemersklimaat. Het ondernemen in onze gemeente wordt vertegenwoordigd door verschillende sectoren, waarvan de toeristische sector een van de grotere is.

De Veluwe beslaat een derde van onze gemeente. In samenwerking met de provincie Gelderland en de 20 Veluwse gemeenten wordt gewerkt aan een kwaliteitsimpuls voor het toeristische, recreatieve aanbod op de Veluwe. Verblijfsrecreatie is de grootste toeristische sector binnen de gemeente.

Het toerisme draagt ook bij aan het voorzieningenniveau in de gemeente. Onze gemeente heeft mede daardoor een rijk aanbod aan winkels en horeca in de centra, wat ook voor onze inwoners van meerwaarde is. We zien het als belangrijke taak om de centra krachtig te houden en vooral compact te maken.

Door ons grote buitengebied is ook het belang van goed ondernemen in de agrarische sector een belangrijk onderdeel van de opgave ondernemen. Er ligt hier een grote transitieopgave waarbij ook perspectief aan de boer moet worden geboden.

Ook de bedrijventerreinen met een strategische ligging nabij de A50 en de verbinding met stedelijke netwerken leveren een belangrijke economische waarde. Binnen onze gemeente willen we (nieuwe) initiatieven stimuleren, waar mogelijk energieneutraal, circulair en klimaatadaptief.

Recreatie en toerisme

De gemeente Epe ligt op een unieke locatie op de Veluwe en trekt jaarlijks veel bezoekers. De toeristisch recreatieve sector in Epe is daardoor goed voor acht procent van de werkgelegenheid in onze gemeente. We zien kansen om de sector verder te ontwikkelen, ook omdat binnenlands toerisme naar verwachting verder zal aantrekken. Epe gaat voor kwaliteit. We zetten niet in op het aantrekken van grote aantallen toeristen, maar willen juist compleet zijn in ons aanbod. De opgave voor de fysieke leefomgeving is het verder ontwikkelen van een goed netwerk, fijnmazigheid en recreatiezonering.

Het vitaal houden van de vakantieparken speelt ook een belangrijke rol. Hierin is onderscheid in kwaliteit van belang. Rust, ruimte en natuur zijn de 'Unique Selling Points' en de 100% wildgarantie is daarbij het onderscheidende toeristische profiel. Er liggen kansen om 100% wildgarantie door te vertalen naar het centrumgebied van Epe en Vaassen door het profiel zichtbaar en beleefbaar te maken in de uitstraling, inrichting en de activiteiten die georganiseerd worden.

Om het recreatieve voorzieningenniveau te optimaliseren is een uitbouw naar een breed en gevarieerd aanbod nodig met bijvoorbeeld natweervoorzieningen. Ook seizoenverlenging is een opgave om aan de vraag te kunnen voldoen.

Opgave: Het ontwikkelen en uitbouwen van kwaliteitstoerisme is onze opgave voor recreatie en toerisme. Dit moet in balans zijn met en passend bij onze waarden.

De opgave voor bestaande vakantieparken is het werken aan vitaliteit onder andere door het verlengen van het seizoen.

Vitale en uitnodigende centra

Jaarlijks vinden er 750.000 overnachtingen plaats in onze gemeente. Dit illustreert het grote aantal bezoekers dat jaarlijks naar onze gemeente komt. De centra van onze dorpen kunnen hiervan profiteren. Door de dag- en verblijfsrecreatie, horeca en retail met elkaar te verbinden kan dit nog verder worden versterkt.

Het centrum van Epe is functioneel, sfeervol en compleet. Inwoners en toeristen kunnen er terecht voor de dagelijkse boodschappen in kwaliteitswinkels en er is een gevarieerd aanbod niet-dagelijkse winkels, horeca, diensten en andere voorzieningen. Het centrum is een regionaal koopcentrum en biedt de consument gemak, gastvrijheid en een goede bereikbaarheid.

Het centrum heeft een compact kernwinkelgebied waar het winkelen en horeca centraal staat. In de omliggende straten is er samenhang tussen verschillende functies en ruimte voor nieuwe initiatieven en transformatie. Hierbij is het van belang dat nieuwe functies de bestaande functies gaan versterken.

Er zal verbinding worden gezocht tussen het centrumgebied en de Veluwe. Dit betekent dat de inrichting van het centrumgebied zal moeten veranderen door meer groen en minder auto's.

In Vaassen is de Cannenburch een belangrijke toeristische waarde. Vaassen en de Cannenburch zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Voor Vaassen ligt de uitdaging in het verleiden van de kasteelbezoekers om het centrum van Vaassen te bezoeken en de centrumbezoekers naar het kasteel te begeleiden. Het kernthema 'historie en de Cannenburch' moet in het centrum gaan 'landen'.

Het centrum van Vaassen is een plek is waar de bezoeker uitstekend terecht kan voor de dagelijkse boodschappen of om een terrasje te pakken. Het centrum is gastvrij, sfeervol en heeft een gevarieerd en compleet aanbod aan dagelijkse en niet-dagelijkse winkels, horeca, diensten en andere voorzieningen.

Het winkelaanbod is zo veel mogelijk geclusterd in een compact kernwinkelgebied in de Dorpsstraat. In de omliggende straten is er samenhang tussen verschillende functies en ruimte voor nieuwe initiatieven en transformatie. Hierbij is het van belang dat nieuwe functies de bestaande functies gaan versterken.

Het vernieuwde en bruisende horecaplein biedt de mogelijkheid om elkaar te ontmoeten en evenementen te organiseren.

Opgave: De belangrijkste opgave is het compact en daarmee levendig houden van de centra.

Agrarische sector

De gemeente Epe beschikt over een groot agrarisch buitengebied dat grofweg bestaat uit twee deelgebieden: de IJsselvallei en de Veluweflank. In de IJsselvallei is en blijft ruimte voor grotere agrarische bedrijven. Deze bedrijven staan hier dan ook centraal. Transformatie van voormalige (agrarische) bedrijven wordt gestimuleerd, dit houdt in dat in de IJsselvallei nieuwe functies zoals kleinschalige energiehubs mogelijk worden gemaakt, maar de agrarische functie blijft leidend in dit gebied.

De opgave in dit gebied komt door de monocultuur van dit gebied, de uitdaging is de verleiding naar biodiversiteit, energie opwekking, beperken CO₂ uitstoot en recreatie.

Wel staat ons voor dit gebied een transitie opgave voor ogen die uiteindelijk moeten leiden tot een leefomgeving waar schone lucht, bodem en water, en verbetering van de biodiversiteit belangrijke doelen zijn.

Deze opgave moet niet (alleen) op de schouders van de agrariërs worden gelegd. Er liggen kansen bij boeren die op termijn gaan stoppen, maar het is vooral ook belangrijk dat bottom up een proces ontstaat waarbij de gemeente een faciliterende rol heeft. Een programmatische uitwerking is hierbij het meest effectief.

In de Veluweflank is juist meer functiemenging en ligt verbinding met de dorpen voor de hand. Natuurinclusieve landbouw draagt hier bij aan de kwaliteit en de beleving van het buitengebied. In dit gebied worden geen (nieuwe) grootschalige agrarische bedrijven toegestaan. Voor bestaande agrarische bedrijven die willen intensiveren en

schaalvergroten is hier geen plek meer, deze kunnen verhuizen naar de IJsselvallei. Hierdoor ontstaat ruimte voor nieuwe functies die bijvoorbeeld het toerisme in onze gemeente kunnen versterken.

Opgave: Zowel in de Veluweflank als in de IJsselvallei wetringengebied ligt een transitie opgave. Aan de rand van de Veluwe is stikstof het grootste probleem, ook het intensieve agrarische gebruik leidt tot verschraling. Hier is een heel nieuw type agrarischondernemen nodig. De opgave is verbreding, recreatie, bosontwikkeling, minder intensief. In de IJsselvallei is de opgave om tot een natuur inclusieve landbouw te komen, in evenwicht met bodem en water. Daarnaast is ook de opgave hier: meer ruimte voor natuur.

Bedrijventerreinen Eekterveld en Kweekweg

De gemeente Epe heeft twee grote bedrijventerreinen. Eekterveld (Vaassen) en Kweekweg (Epe). De beide bedrijventerreinen bieden veel werkgelegenheid en zijn daarmee belangrijk voor de regionale- en lokale economie. Ze sluiten aan bij het Regionaal Programma Werklocaties van de Cleantech Regio. Duurzaam, circulair en klimaatbestendig zijn hierin de kernwaarden. Het is voor bedrijven van belang om ruimte te hebben voor groei. We vinden het dan wel belangrijk dat dit past binnen de regionale afspraken en de schaalgrootte van de gemeente Epe.

Bij een aantoonbare (uitbreidings)behoefte aan bedrijfskavels willen wij ruimte bieden voor toekomstige uitbreiding(en). Daarbij wordt aansluiting gezocht bij de bestaande terreinen en rekening gehouden met de belangen en waarden van de omgeving.

Het zoeken van uitbreidingsruimte hoort als opgave ook bij groei. Voor Eekterveld lijken de omstandigheden hiervoor gunstiger dan voor Kweekweg waar ook ruimte voor woningbouw wordt gezocht. De wijze waarop en waar groei wordt gefaciliteerd, komt later in deze visie aan de orde.

Uitbreiding van solitaire bedrijven beschouwen wij als maatwerk. Vanuit een positieve grondhouding wordt de haalbaarheid per initiatief beoordeeld.

Voor het bedrijventerrein Kweekweg ligt veroudering en verrommeling op de loer. Daarnaast passen niet alle hier gevestigde bedrijven bij de ligging nabij woonwijken en daarmee onze ambitie voor een duurzame en gezonde leefomgeving. Eekterveld is ruimer opgezet en meer 'up-to-date', maar ook daar is het belang om aandacht te houden voor een aantrekkelijk werkklimaat.

Opgave: Voor de bestaande terreinen is extra aandacht voor een aantrekkelijk werkklimaat. Wij willen de beide terreinen daarom toekomstbestendig(er) maken. Hierbij staan naast opgaven als circulaire economie, klimaatadaptatie, biodiversiteit en energietransitie ook veiligheid en een goede samenwerking centraal. Dit zal ook gelden voor eventuele uitbreidingen en nieuwe bedrijventerreinen.

Aan de slag met de opgaven

Er is veel te doen in onze gemeente, er zijn meerdere uitdagende opgaven. De duurzame toekomst is de overkoepelende opgave en hangt samen met de andere drie uitgewerkte kernopgaven.

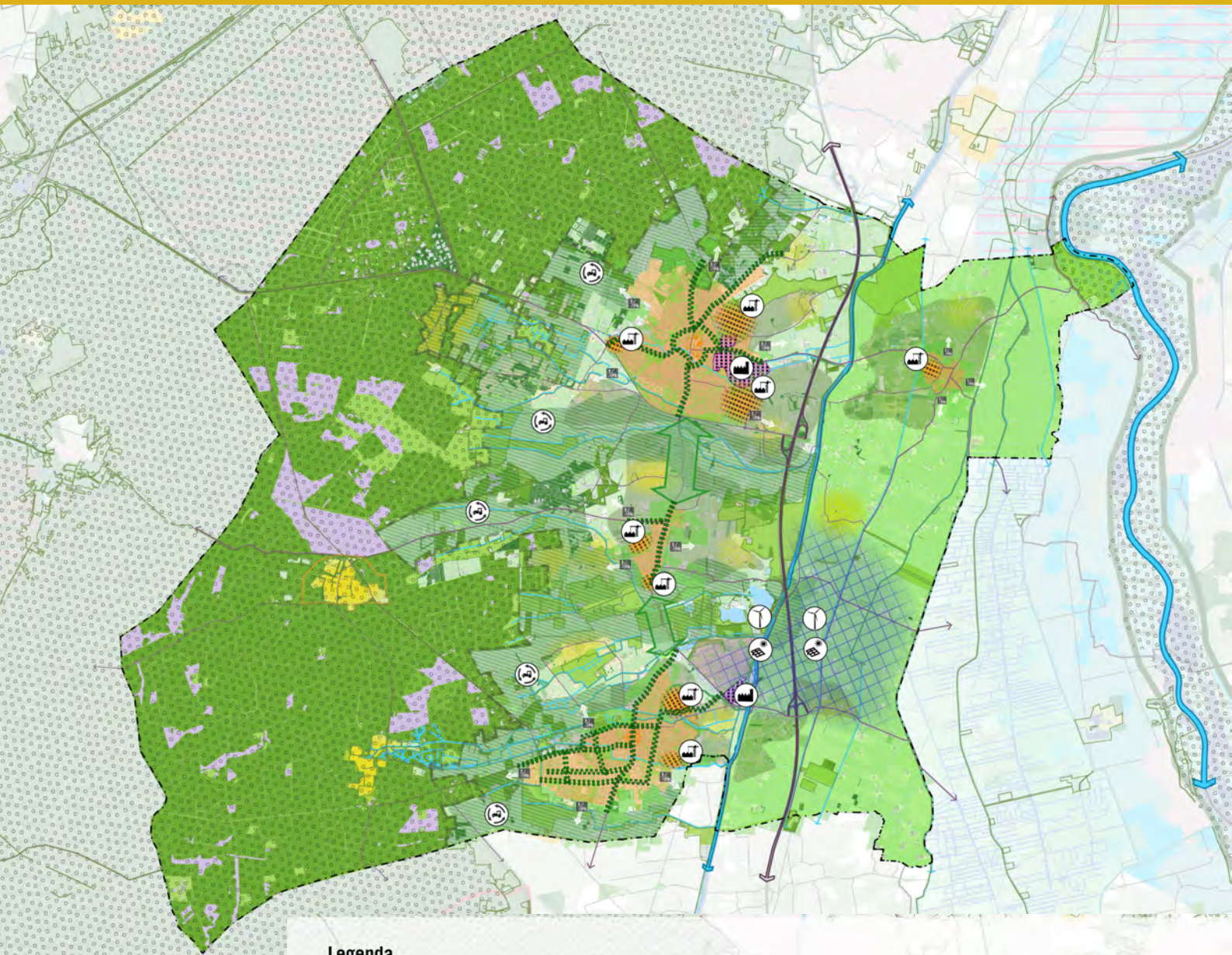
In de omgevingsvisie hoort hier een gebieds- en actiegerichte uitwerking bij. Er is een beeld nodig wat de opgaven voor de verschillende gebieden in onze gemeente betekenen.

Veel opgaven hebben direct met elkaar te maken zoals vergrijzing, gezondheid en goed wonen of het werken aan biodiversiteit en het agrarisch ondernemen in onze gemeente.

We zullen in het volgende hoofdstuk de kansen benoemen om tot meervoudige oplossingen te komen. Dit doen we door de verschillende typen buitengebied en de verschillende onderdelen van onze dorpen uit te werken.

Legenda

Veluwe massief, zandgronden	Gelders natuurnetwerk	Voorkeursgebieden energieopgave
Overgangsgebied, reliëfrijke flanken	Natura 2000	Voorrangsgebieden transitilandbouw vanwege nabijheid Natura 2000.
Rivierkommen of veenontginningsgebied	Bos	Voorkeursgebieden woningbouwopgave
IJssellandschap	Heide	Uitbreiding of herstructurering bedrijventerrein
Dorpen	Landbouw	Behouden van open ruimte tussen bestaande dorpen
beschermd gezicht Gortel	Beken	Versterken en behouden groene lanen
Buurtschap	Weteringen	Recreatieve verbinding met het buitengebied voor wandelaars en fietsers
Recreatiepark	Enken	

